

BESLUT

2015-06-22

Dnr: 15/00564

SAKEN

VM i Falun: Invigning, SVT24, 2015-02-22, sändning från invigningen av skid-VM i Falun 2015; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Sändningen fälls. Granskningsnämnden anser att den innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

AVGIFT

Nämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sveriges Television AB ska betala en särskild avgift.

PROGRAMMET

Programmet var en sändning från invigningen av skid-VM i Falun. Sändningen kommenterades av en kommentator som inte syntes i bild. Invigningen innehöll bland annat tal av olika personer och musikframträdanden. Vd:n och kommunikationschefen för Skid-VM Falun 2015 ledde invigningen. På deras kläder (mössa och jacka) syntes bland annat logotypen för Stora Enso. Även deltagare från andra länder bar liknande kläder med samma logotyp.

I inledningen och slutet av programmet visades en elektronisk skylt i bild i cirka sju sekunder med bland annat texten "Nordic World Ski Championships, Opening Ceremony". Vidare innehöll den elektroniska skylten logotypen för företaget Viessmann.

ANMÄLAN

En anmälare är kritisk till den företagslogotyp som förekom på de som ledde invigningsceremonin av Skid-VM i Falun.

Myndigheten för radio och tv har på eget initiativ granskat förekomsten av den företagslogotyp i den elektroniska skylt som förekom i inledningen och slutet av sändningen mot bakgrund av bestämmelserna om otillbörligt gynnande och sponsring.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT), som har yttrat sig i ärendet, anför i huvudsak följande.

Programmet var från den officiella invigningen av evenemanget skid-VM i Falun 2015 och innehöll invigningstal och musikframträdanden. Sändningen var en och en halv timme lång och var en repris av en webbsändning av invigningen som gjordes direkt från invigningen den 18 februari 2015.

SVT var så kallad Host Broadcaster för evenemanget, vilket innebar att SVT på uppdrag av European Broadcasting Union (EBU) producerade den internationella tv-signalen, exklusive grafiksignalen. Den grafiska signalen (med skyltarna) producerades av ett annat bolag för EBU:s räkning, helt utan SVT:s inblandning. Den grafiska signalen integrerades i realtid med den av SVT producerade ”rena” signalen. Denna så kallade integrerade internationella tv-signal tillhandahölls sedan respektive rättighetshavare, inklusive SVT, för sändning.

SVT har inte tagit emot någon ersättning/sponsring för sändningen av det aktuella programmet. SVT hade förvärvat sändningsrätten via sitt medlemskap i EBU. Programmet bestod av den av EBU tillhandahållna så kallade integrerade internationella tv-signalen från evenemanget.

Efter ärendet 13/01842 gällande sändningen av golfturneringen Nordea Masters har SVT vidtagit ett flertal åtgärder för att förhindra att grafiken i den internationella signalen från sportevenemang som SVT sänder innehåller så kallad elektroniska företagsskyltar utöver vad som tillåts enligt radio- och tv-lagen. I de fall SVT själv är part i de avtal som reglerar sändningsrättigheterna till ett evenemang begär SVT att avtalet ska innefatta reglering ägnad att säkerställa att den integrerade internationella signalen står i överensstämmelse med för SVT gällande reglering. SVT verkar även för att få möjlighet att i förväg få se för olika evenemang tilltänkt grafik och, för det fall det bedöms nödvändigt, begära nödvändiga förändringar.

I det nu aktuella fallet hade avtalet om förvärv av sändningsrättigheterna ingåtts mellan EBU och Internationella Skidförbundet. Av EBU:s egna generella riktlinjer för förvärv av sändningsrättigheter till sportevenemang framgår redan i vilken mån företagsnamn och liknande får förekomma i den grafik som integreras i den internationella signalen. Dessa riktlinjer överensstämmer, enligt

SVT:s bedömning, med regleringen om elektroniska företagsskyltar i radio-och tv-lagen och övrig för SVT tillämplig reglering. I förhållande till evenemang under EBU-avtal har SVT därför generellt utgått från att grafiken till den internationella tv-signalen kommer att vara utformad i enlighet med EBU:s sagda generella riktlinjer och därmed också vara förenlig med för SVT tillämpligt regelverk. Mot SVT:s förmodan var skyltarna i detta fall inte förenliga med EBU:s generella riktlinjer.

Utformningen av grafiken var alltså inte godkänd av SVT och SVT hade inte heller anledning att misstänka att grafiken skulle vara utformad på sätt som skedde eftersom den inte överensstämde med EBU:s generella riktlinjer. Efter det inträffade har SVT adresserat problemet i direkt kontakt med EBU i syfte att säkerställa att avvikelse från EBU:s ovan nämnda generella riktlinjer framgent inte sker.

SVT emottog efter direktsändningen på webben den 18 februari 2015 ett mycket stort antal publikönskemål om att programmet också skulle visas i tv-sändning. Detta var initialt inte avsikten men för att tillgodose behoven hos den SVT-publik som inte har tillgång till internet, gjordes en sen tablåändring. Programmet tabblåades i SVT24 som till största del är en repriskanal, den 22 februari 2015. Redaktionen producerade vid tidpunkten den största sportproduktionen i Sverige sedan år 2007 (VM i Åre). I detta sammanhang upptäcktes inte att en icke bearbetad version sändes i repris. SVT har nu tagit fram nya rutiner för att undvika misstaget och för att förebygga otillbörligt gynnande av kommersiellt intresse, så långt som möjligt, med tanke på den kommersiella verklighet som sportprogrammen har att verka inom.

SVT vill framhålla att skylten syntes under mycket kort tid, ca 7 sekunder i början och slutet av sändningen som var 1,5 timme lång. Det var alltså fråga om en betydligt kortare exponering än den exponering som bedömdes strida mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande i ärende 13/01842, Nordea Masters. I det fallet syntes logotypen i ca 30 minuter och 30 sekunder av fem timmars sändning. Enligt SVT är exponeringen i det nu aktuella fallet mer lik skyltarna med två sociala medier-logotyper som inte bedömdes utgöra ett otillbörligt gynnande i Nordea Masters-fallet. Vidare kan konstateras att den nu aktuella logotypen var liten och att det inte förekom någon uppmaning till köp eller hyra eller något säljfrämjande budskap.

Med hänsyn till den begränsade exponeringen samt omständigheterna kring det inträffade, SVT:s införda rutiner och kontinuerliga arbete för att förhindra denna typ av exponering, anser SVT att det inträffade inte bör ses som så allvarligt att det strider mot bestämmelsen. I vart fall anser SVT att det finns skäl att inte påföra SVT särskild avgift.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

Med sponsring menas enligt radio- och tv-lagen ”bidrag som någon som inte tillhandahåller eller producerar ljudradio, tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ger för att finansiera dessa medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse” (3 kap. 1 § p. 14).

Elektroniska företagsskyltar får endast förekomma i sport- och tävlingsprogram i tv-sändningar och beställ-tv. Skyltarna får visa namnet på eller logotypen för det eller de företag som tillhandahållit utrustning eller tjänster som varit nödvändiga för att producera information om resultat, matchställning eller dylikt.

Företagsnamnet eller logotypen ska visas i samband med tillhandahållandet av informationen och i rimlig omfattning. Företagsnamnet eller logotypen får inte förenas med ljud och bara ta upp en liten del av bilden (8 kap. 12 § radio- och tv-lagen). Med elektroniska företagsskyltar avses sådana skyltar som förekommer i framför allt sportsändningar och som tillsammans med tid-, placerings- och resultatinformation anger namnet på det eller det företag som tillhandahållit tidmättnings- eller datautrustning som använts vid sportevenemanget. Skyltarna förekommer inte naturligt, utan infogas i bilden av produktionsföretaget i samband med sändningen. Programföretaget eller leverantören av beställ-tv får inte ha fått någon ersättning för visningen.

Vid överträdelse av bestämmelser om sponsring och otillbörligt gynnande av kommersiella intressen kan granskningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift (17 kap. 5 § och 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

TIDIGARE BESLUT

I beslut 13/01842, som gällde sändningar från golfturneringen *Nordea Masters*, förekom banken Nordeas logotyp i elektroniska skyltar som exponerades i bild i över 30 minuter under de fem timmar långa sändningarna. Nämnden ansåg att den omfattande exponeringen av Nordeas logotyp stred mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

Nämnden ansåg vidare att skyltar som hänvisade till tävlingens officiella webbplats och illustrationer av webbplatsen innebar ett gynnande av tävlingens officiella webbplats, som dock uppvägs av ett tillräckligt informations- och

underhållningsintresse. Vidare visades skyltar som hänvisade till tävlingen på sociala medier samtidigt som logotyperna för två sociala medier visades kortvarigt i bild. Nämnden ansåg dock inte att logotyperna för de två sociala medierna framställdes på ett otillbörligt sätt.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Av SVT:s yttrande framgår att SVT inte tagit emot någon ersättning för sändningen av det aktuella programmet. Det har inte heller i övrigt framkommit uppgifter i ärendet om att sändningen är sponsrad i enlighet med 3 kap. 1 § p. 14 radio- och tv-lagen.

Nämnden konstaterar att presentatörerna av den aktuella invigningen inte var företrädare för SVT och att deras ytterkläder var likadana som de kläder som bars av flera andra deltagare. Nämnden anser att det uppkom ett visst gynnande av det aktuella företaget genom exponeringen av deras logotyp på kläderna. Med beaktande av att det rörde sig om en utsändning av ett befintligt arrangemang och att det inte förekom någon direkt fokusering på logotyperna anser nämnden att det gynnande som uppkom inte gick utöver vad som får godtas. Sändningen strider därför i detta avseende inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Nämnden bedömer att den elektroniska skylt som visades i inledningen och slutet av sändningen med en företagslogotyp inte är en sådan skylt som avses i 8 kap. 12 § i radio- och tv-lagen, eftersom det aktuella företaget inte är ett sådant företag som tillhandahållit nödvändig utrustning eller tjänster som är nödvändiga för att producera information om resultat, matchställning eller dylikt. Förekomsten av företagslogotypen i den aktuella skylten ska därför bedömas utifrån bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

Enligt nämnden innebar förekomsten av företagslogotypen i skylten ett gynnande av det aktuella företaget. Förekomsten av logotypen får enligt nämndens mening anses vara säljfrämjande och kan inte anses vara motiverad av något informations- eller underhållningsintresse. Sändningen strider därför i detta avseende mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande i 5 kap. 5 § radio- och tv-lagen.

SÄRSKILD AVGIFT

Nämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att SVT ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen i 5 kap. 5 § radio- och tv-lagen. Nämnden anser att överträdelsen motiverar en avgift om 50 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman, Kristina Ståhl och Nedjma Chaouche efter föredragning av Tarek Touma.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Tarek Touma